

گزیده اسرار از

سیاست‌های قضای
امیر المؤمنین علی علیه السلام

(هم‌راز ما، ترجمه فارسی)

فقیه و مرجع عالیقدر

حضرت آیت الله العظمی سید محمود حاشمی شاهرودی مد ظله العالی

سرشناسه
عنوان و نام پدیدآور: گزیده‌ای از سیاست‌های قضایی امیرالمؤمنین علی (علیه‌السلام) همراه با ترجمه فارسی /

تألیف: حضرت آیت‌الله العظمی سید محمود هاشمی شاهرودی (دام‌ظله)
مشخصات نشر: تهران: جنگل، جاودانه، ۱۳۹۵
مشخصات ظاهری: ۱۱۲ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۱۶-۵۶۰-۱

و جمعیت فهرست‌نویسی: فیبا
یادداشت: فارسی - عربی
موضوع: علی بن ابی‌طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - - ۴۰ ق. - - قضاوت‌ها

موضوع: Ali Ibn Abi- Talib, Imam I, 600- 661 -- Judgments :
موضوع: قضاوت - - جنبه‌های قرآنی
موضوع: Judgment- - Qur'anic Teaching :
موضوع: قضاوت - - احادیث
موضوع: Judgment - - Had. ' :
رده‌بندی کنفر: BP۳۷/۴/۵۲۵ گ ۱۲۹۸
رده‌بندی دیویی: ۲۰۲/۱۶۸ ۵:
شماره کتابشناسی ملی: ۳۶۰۴۶

عنوان کتاب: گزیده‌ای از سیاست‌های قضایی 'یرالمؤمنین علی (علیه‌السلام) همراه با ترجمه فارسی
تألیف: حضرت آیت‌الله العظمی سید محمود هاشمی شاهرودی (دام‌ظله)
ناشر: انتشارات جنگل، جاودانه
ناظر فنی: امین لشکری
نوبت و سال چاپ: اول، ۱۳۹۵
قطع و تیراژ: جیبی، ۱۰۰۰ نسخه
قیمت: ۱۰۰۰۰۰ ریال با جلد نفیس
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۱۶-۵۶۰-۱

<http://www.junglepub.org>
[email: info@junglepub.org](mailto:info@junglepub.org)

تلفن: ۰۲۱-۶۶۴۸۶۱۱۵-۹-۶۶۴۸۲۸۳۰
۰۳۱-۳۳۲۰۵۰۶۷-۳۳۲۰۳۸۰۰-۹

فهرست

- سیاسات عامّة فی القضاء الإسلامی ۱
۱. مبدأ شرعیة القضاء ۳
۲. مصدر الحكم و القضاء ۵
۳. شروط القاضی و صفاته ۶
۴. استقلال القضاء و القاضی ۸
۵. اصول الالباء شرعیة و العلمیة ۹
۶. حقّ التمتّع و الاصل ۱۱
۷. حقّ الدفاع و التمتّع ۱۲
۸. الترغیب فی الایمان و الاصل ۱۳
۹. التسویة بین الجميع فی الحقّ و اداء العدالة ۱۴
۱۰. علنیة المحاكمة ۱۷
۱۱. سهولة القضاء و سرعة تنفیذه ۱۸
۱۲. الرعاية و الرقابة علی القضاء و القضاء ۱۹
۱۳. العقوبة لإصلاح المجرم و سلامة المحتّم ۲۰
۱۴. المرحلیة فی تطبیق السیاسات الجنائیة ۲۷
۱۵. براءة المتهم ما لم تثبت إدانته ۲۹
۱۶. سلامة التحقیق و المنع عن استخدام أسالیب التعذیب ۳۰
۱۷. ضمان حقوق المتهم ۳۳
۱۸. مرونة العقوبات التعزیریة ۳۶
۱۹. المنع عن تتبّع الفواحش المستورة ۳۸
۲۰. الحسم مع اللین ۴۱
۲۱. تسهیل القضاء و المنع عن اتخاذ الحاجب ۴۴
۲۲. المساواة و العدل بین المتخاصمین فی القضاء ۴۶

گزیده اسرار سیاست های قضایه امیرالمؤمنین علی

۵۱	اصل مشروعیت قضاوت
۵۳	اصل ضرورت مشروعیت امر قضا
۵۴	اصل شروط و صفات قاضی
۵۶	اصل استقلال قاضی و مقام قضا
۵۷	اصل ۱- شرعی و علمی
۵۹	اصل ۲- حق ۱- دید نظر
۶۰	اصل ۳- دفاع ۱- کیل گرفتن برای متهم
۶۱	اصل ۴- صلح ۱- صلح قبل از حکم دادن
۶۲	اصل مساوات بود ۱- همه ۱- حکم و اجرای عدالت
۶۶	اصل علنی بودن دادگاه
۶۷	اصل سهولت در قضاوت و در اجرا
۶۹	اصل مراقبت و کنترل ۱- در قاضی
۷۰	اصل مجازات مجرم برای اصلاح ۱- اجتماع
۷۹	اصل بی گناهی متهم تا قبل از اثبات ۱- محکومیت
۸۰	اصل سلامت تحقیق و جلوگیری از اسناد داده از روش های شکنجه آور
۸۳	اصل تضمین حقوق متهم
۸۵	اصل انعطاف پذیری مجازات های تعزیری
۸۷	اصل جلوگیری از تجسس کردن در جرم های مخفی
۹۱	اصل قاطعیت همراه با نرمش
۹۴	اصل سهولت دسترسی به قضاوت و دوری از گرفتن نگهبان
۹۶	اصل مساوات در عدل بین متخاصمین

گزیده اسرار سیاست‌های قضایه امیرالمؤمنین علی (ع)

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين و صلى الله على سيدنا محمد و أهل بيته الطيبين الطاهرين

مقدمه

من الضحى لـ الجميع أن الموازين القضائية الإسلامية من أهم ما يتحدد به حجة الله سبحانه وتعالى به العدل فكان لازماً على أية دولة إلهية تطبيقها وضمناً تمهيداً من شكل ممكن. فاللازم حينئذ على العلماء والفضلاء والباحثين في الحوزات العلمية والجامعات اقتناص السياسات القضائية الإسلامية من خلال الآيات القرآنية والنصوص الروائية ودراسة السير في النبوية والعلوية (صلى الله عليهما و على آلهما و سلم) في مجال القضاء الذي لم تدرس لحد الآن بهذا الاعتبار بل عوملت معاملة الأحكام الشرعية تحية و آداب القضاء، رغم أهميتها البالغة في إحقاق الحقوق ودهائها في صيانة عملية القضاء عن التشوّه و التلوّث و الانحراف عن مبادئ الحق و العدل. فالسياسات القضائية التي تنعكس نوعاً فريداً في أصول المحاكمات و غيرها من القوانين الشكلية في مختلف النظم القانونية - ومنها النظام القانوني الإسلامي الحنيف - قد تكون ذات

گزیده اسرار سیاست های قضایه امیرالمؤمنین علی

أهمیّة أكثر بالنسبة إلى القوانين الموضوعیّة، فإنّ المصالح و الأهداف العادلة الملحوظة في القوانين الموضوعیّة و الأحكام الشرعیّة لا تكون قابلة للاستيفاء الا إذا ضمنتها القوانين الشکلیّة المبتنیة على السياسات القضائیّة العادلة.

في هذا "طار قامت «جامعة العدالة» بإعداد هذا الكتاب الذي يشتمل على عدد من السياسات القضاء الإسلامي التي استخرجتها من كلام خالدة ألقاها سماحة المرجع المفدى السيد الإمام الهاشمي دام ظله بجامعة دمشق في فترة تصديده لمنصب رئاسة السلطة القضائية في جمهورية إيران الإسلامية، رجاء أن يكون نبراساً للباحثين والمحققين يهتدون بهداه ويستضيئون بنور سنائه.

گزیده‌ها از سیاست‌های قضایا امیرالمؤمنین علی (ع)

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين و صلى الله على سيدنا محمد و أهل بيته الطاهرين

مقدمه

نزد همدان ره‌ن است که موازین قضایی اسلام از جمله مهم‌ترین اموری است که به سبط حق و عدالت در جامعه را عینیت بخشیده و محقق می‌سازد. رایز ر عهده حکومت اسلامی است که اجرای این موازین را به بهرین نه‌مم کن تضمین نماید.

در این میان بر علماء و ره‌و و پوهش‌ران در حوزه‌های علمیه و دانشگاه‌ها لازم است که سیاست‌های قضایی اسلام را از خلال آیات نورانی قرآن کریم و روایات شریفه و معالیه میره‌یبه نبوی و علوی (صلی الله علیهما و علی آلهما و سلم) استخراج نمایند تا کنون به این سیاست‌ها با این دید نگریسته نشده بلکه نوعاً به سبب آداب و مستحبات قضاء بدانها پراخته شده است و این در حالی است که سیاست‌های مزبور اهمیتی بی‌بدیل و نقشی خطیر در احقاق حق و عدل دارند و چه بسا در این عرصه نقشی مهم‌تر از قوانین ماهوی ایفا می‌نمایند.

گزیده اسرار سیاست‌های قضایای امیرالمؤمنین علی

از این رو «دانشگاه عدالت» به تنظیم کتاب پیش رو که دربردارنده تعدادی از سیاست‌های قضایی اسلام است و از سخنرانی فقیه و مرجع عالیقدر حضرت آیت الله العظمی حاج سید محمود هاشمی شاهرودی (مد ظله العالی) در دانشگاه دمشق - در دوره سیاست هم‌له بر قوه قضاییه جمهوری اسلامی ایران - استخراج شده است هم‌گمارد. امید آن که چراغ راه محققان و پژوهندگان باشد.